

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Dariusz Limiera

Sędziowie: Anna Cesarz (spr.)

Anna Miastkowska

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2019 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości H. Z. (1)

przeciwko A. Z. (1)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 27 sierpnia 2018 r. sygn. akt I C 1228/16

I. z apelacji pozwanej zmienia zaskarżony wyrok na następujący:

„1. oddala powództwo,

2. nie obciąża Syndyka Masy Upadłości H. Z. (1) kosztami procesu na rzecz pozwanej A. Z. (1),

3. przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowego w Ł. na rzecz adwokat A. K. z Kancelarii Adwokackiej w Ł. kwotę 4.428 (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem) zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.”

II. oddala apelację powoda,

III. nie obciąża Syndyka Masy Upadłości H. Z. (1) kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz A. Z. (1);

IV. przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowego

w Ł. na rzecz adwokat A. K. z Kancelarii Adwokackiej w Ł. kwotę 3.321 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej

z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 29 lipca 2016 r., skierowanym przeciwko A. Z. (1) powódka A. J. wniosła o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niej umowę darowizny z dnia 14 sierpnia 2012 r., mocą której H. i R. Z. darowali A. Z. (1) lokal mieszkalny nr (...) położony w Ł. przy ul. (...) w zakresie wierzytelności przysługującej powódce wobec H. Z. (1) stwierdzonej tytułem wykonawczym w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 7 sierpnia 2013 r. wydanego w sprawie X GNc 363/13 co do kwoty 109.243,93 zł. W pozwie powódka zawarła jednocześnie wniosek o zabezpieczenie powództwa poprzez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania przez pozwaną nieruchomości będącej przedmiotem umowy darowizny do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w niniejszej sprawie.

Postanowieniem z dnia 5 września 2016 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zabezpieczył powództwo o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powódki umowy darowizny zawartej pomiędzy H. Z. (1) i R. Z. a A. Z. (2) przed notariuszem T. K. w Ł. w dniu 14 sierpnia 2012 r. w formie aktu notarialnego Rep A (...) poprzez zakazanie zbywania i obciążania przez pozwaną A. Z. (1) nieruchomości, położonej w Ł. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą (...) - do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, które nie zostały uiszczone w całości ani w części. Zdaniem pozwanej nie zostały spełnione przesłanki skargi paulińskiej. Pozwana podniosła, że zawarcie umowy darowizny było wynikiem ustaleń rodzinnych dokonanych wiele lat wcześniej, a zrealizowanych w sierpniu 2012 r., a nadto że zawarcie umowy w żadnym stopniu nie przyczyniło się do uszczuplenia majątku dłużniczki, prowadzącej działalność gospodarczą, z którego mogliby się zaspokoić bieżący bądź przyszli wierzyciele, bowiem rok obrotowy zakończyła z bilansem dodatnim w wysokości 31.958,23 zł i na bieżąco oraz terminowo obsługiwała swoje zobowiązania. Płynność finansową utraciła w 2013 r. na skutek poczynionych nakładów i środków na realizację inwestycji budowlanej w P., których nie odzyskała. Przedmiot darowizny objęty był wspólnością majątkową i zdaniem pozwanej wierzyciele nie mogli zaspokoić się z mieszkania bez uzyskania klauzuli wykonalności wobec małżonka dłużniczki oraz w dacie umowy dłużniczka nie mogła przewidzieć, że nie będzie w stanie regulować zobowiązań wymagalnych dopiero w lutym 2013 r.

W piśmie z dnia 11 czerwca 2018 r. syndyk masy upadłości dłużniczki H. Z. (1) oświadczył, iż wstępuje do przedmiotowej sprawy po stronie powodowej na podstawie art. 133 ust.1 prawo upadłościowe i wniósł o uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Syndyk wyjaśnił, że wniosek o ogłoszenie upadłości H. Z. (1) wpłynął do Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi w dniu 20 września 2017 r., a postanowienie o ogłoszeniu upadłości o sygn. akt XIV GU 462/17 jest prawomocne od dnia 4 marca 2018 r.

W piśmie z dnia 2 lipca 2018 r. pełnomocnik pozwanej podtrzymał argumentację zawartą w odpowiedzi na pozew wnosząc o oddalenie powództwa w całości oraz zarzut braku legitymacji czynnej powódki, a nadto z ostrożności procesowej wniósł o zastosowanie art. 102 k.p.c. wobec pozwanej i odstąpienie od obciążania jej kosztami procesu z uwagi na ciężką sytuację osobistą oraz materialną.

Postanowieniem z dnia 5 lipca 2018 r. Sąd ustalił, że w miejsce powódki A. J. na podstawie art. 133 ust.1 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. prawo upadłościowe wstąpił Syndyk Masy Upadłości H. Z. (1)- P. B..

Wyrokiem z dnia 27 sierpnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Łodzi uznał za bezskuteczną w stosunku do Syndyka Masy Upadłości dłużniczki H. Z. (1) czynność prawną w postaci umowy darowizny nieruchomości – odrębnego prawa do lokalu numer (...) położonego w Ł. przy ul. (...) wraz z pomieszczeniem do jego przynależnym, objętego księgą wieczystą nr (...) oraz związanym z tym lokalem udziałem w częściach wspólnych budynku i urządzeń oraz prawem użytkowania wieczystego gruntu - zawartą w dniu 14 sierpnia 2012 r. przed notariuszem T. K. w Kancelarii Notarialnej przy ul. (...) w Ł. repertorium A numer (...) pomiędzy R. i H. małżonkami Z. oraz A. Z. (1) w zakresie udziału przypadającego H. Z. (1) co do wierzytelności przysługującej A. J. a wynikającej z nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 7 sierpnia 2013 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie sygn. akt X GNc 363/13

(pkt 1), nie obciążył pozwanej kosztami procesu (pkt 2) i przyznał adwokat A. K. Kancelaria Adwokacka w Ł. ul. (...) wynagrodzenie w wysokości 4.428 zł brutto za pomoc prawną udzieloną pozwanej z urzędu i nakazuje wypłacić wynagrodzenie ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Łodzi.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu I instancji stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

Rodzice pozwanej A. H. i R. Z. byli na prawach wspólności ustawowej właścicielami stanowiącego odrębną nieruchomość samodzielnego lokalu mieszkalnego, położonego w Ł. przy ulicy (...), mieszkania (...), o ogólnej powierzchni 56,33 m², dla którego Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadził księgę wieczystą numer (...).

Od ponad 20 lat H. Z. (1) choruje na cukrzycę, a od ponad 10 lat stosuje insulinoterapię. Nadto choruje na chorobę niedokrwienną serca, nadciśnienie tętnicze, nerki, pęcherzyk żółciowy. Ojciec pozwanej miał stan przedudarowy. Rodzice pozwanej chcieli aby ona nimi się opiekowała.

Umową z dnia 14 sierpnia 2012 r. zawartą przed notariuszem T. K. w Kancelarii Notarialnej w Ł. rodzice pozwanej R. i H. małżonkowie Z. darowali jej powyższy lokal wraz z pomieszczeniem do niego przynależnym – komórką oraz związanym z tym lokalem udział w częściach wspólnych budynku i urządzeń oraz prawie użytkowania wieczystego gruntu. Pozwana A. Z. (1) oświadczyła, iż na nabytym tym aktem, stanowiącym odrębną nieruchomość, lokalu mieszkalnym numer (...), ustanawia na rzecz swoich rodziców R. i H. małżonków Z. nieodpłatną służebność osobistą, polegającą na prawie dożywotniego i bezpłatnego zamieszkiwania przez nich w tymże lokalu mieszkalnym. Wartość przedmiotu darowizny strony ustaliły na kwotę 160.000 zł.

Pozwana zamieszkiwała wówczas z rodzicami w tym mieszkaniu. Pomagała im dokładając się do czynszu i świadczeń. Rodzice nie posiadali żadnego innego majątku.

Matka pozwanej H. Z. (1) od 1999 r. prowadziła działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo (...) H. Z. (1). Działalność polegała na przestrzennych usługach budowlanych - stawianiu murów do stanu surowego i były to duże inwestycje. Jej mąż R. Z. był pełnomocnikiem oraz technicznie nadzorował wykonywane usługi. Księgowość w firmie prowadził R. M., do którego w 2009 r. zgłosił się R. Z.. Rozliczenia księgowo-podatkowe firmy (...) prowadził na podstawie książki przychodów i rozchodów oraz rozliczania pracowników z ZUS. Firma zatrudniała około 6 osób i podwykonawcę.

W 2012 r. firma (...) prowadziła prace na EC1 w Ł. na podstawie umowy z wynagrodzeniem ok. 1.000.000zł.

W dniu 22 maja 2012 r. H. Z. (1) zawarła z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. umowę na wykonanie stanu surowego otwartego budynku (...) wraz z częścią mieszkalną i kominami na dachach w P. przy ul. (...). H. Z. (1) była wykonawcą tego obiektu i miała otrzymać wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie 2.030.000 zł.

A. J. prowadziła działalność gospodarczą (...) w zakresie robót budowlanych. Była stałym dostawcą stali dla (...).

A. J. i H. Z. (1) zawarły m.in. umowę, której przedmiotem było dostarczenie materiałów budowlanych w okresie od 30 maja do 31 sierpnia 2012 r.

Faktury wystawiane za stal były płacone na bieżąco.

W 2012 r. A. J. i H. Z. (1) dokonały transakcji handlowych na kwotę 67.861,44 zł na podstawie dwóch faktur z dnia 29 czerwca 2012 r. i 31 sierpnia 2012 r.

W 2012 r. H. Z. (1) uzyskała przychód z tytułu sprzedaży towarów i usług za 837.789,67 zł, a wydatki wyniosły 805.831,44 zł. Dochód wyniósł 31.958,23 zł.

Do dnia 14 stycznia 2013 r. pomimo wystawionych faktur (...) nie otrzymał zapłaty od (...) i nie był w stanie dotrzymać umownych terminów zakończenia robót do dnia 30 listopada 2012 r. i terminu odbioru końcowego do dnia 12 grudnia 2012 r. Wierzytelność z tytułu wykonanych robót nie została odzyskana.

Z początkiem 2013 r. w firmie H. Z. została wszczęta kontrola przez (...), która trwała kilka lat. Kontrola dotyczyła roku 2007 oraz 2008 w zakresie zapisów w księdze rozchodów i przychodów. Księga była prowadzona niezgodnie z przepisami. Podatek opiewał na ponad 1.000.000 zł w podatku VAT i podatku dochodowym. Ze względu na stan zdrowia H. Z. (2) i R. Z. R. M. zaproponował im żeby zlikwidowali działalność. Na dzień zamknięcia firmy były niezapłacone wierzytelności i kilka zobowiązań do zapłaty. Wierzytelności niezapłaconych było rzędu 300.000 zł. Mieli ok. 60.000-100.000 zł długów.

W dniu 8 lutego 2013 r. A. J. wystawiła H. Z. (1) fakturę za dostarczone jej materiały budowlane, której nie uregulowała.

W dniu 11 marca 2013 r. A. J. złożyła pozew o zapłatę kwoty wynikającej z powyższej faktury.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym Sąd Okręgowy w Łodzi nakazał pozwanej H. Z. (1) zapłacić A. J. kwotę 109.243,93 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 7 marca 2013 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1.366 zł tytułem kosztów postępowania.

Na podstawie tego nakazu zapłaty na skutek wniosku A. J. z dnia 14 października 2013 r. o wszczęcie postępowania egzekucyjnego było prowadzone postępowanie egzekucyjne przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi pod sygn. akt Km 2841/13, które w dniu 21 listopada 2014 r. zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. W toku postępowania egzekucyjnego ustalono, że u dłużnika brak było wierzytelności z tytułu nadpłaty podatków, pojazdów mechanicznych, środków na rachunkach bankowych albo wystąpił zbieg egzekucji z urzędami skarbowymi i innymi komornikami, brak było wartościowego majątku ruchomego i nieruchomości (mieszkanie zostało zbyte na rzecz córki A. Z. (1)), zajęcie wierzytelności w spółkach (w tym wobec (...)) okazało się bezskuteczne.

W dniu 30 sierpnia 2013 r. H. Z. (1) zaprzestała prowadzić działalność gospodarczą.

W dniu 20 września 2017 r. H. Z. (1) złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości.

Postanowieniem z dnia 18 stycznia 2018 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi ogłosił upadłość dłużniczki H. Z. (1) jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalność gospodarczą i wyznaczył syndyka masy upadłości w osobie P. B..

Na liście wierzytelności zostały umieszczone wierzytelności w łącznej kwocie 899.762,56 zł, w tym Skarbu Państwa – Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego (...), Naczelnika Urzędu Skarbowego (...), uznane przez H. Z. (1) i wierzytelność W. M., której dłużniczka nie uznała. Ze sprawozdania rachunkowego syndyka wynika, że w masie upadłości brak było środków, a koszty bezpośrednio związane z zabezpieczeniem, zarządem i likwidacją masy upadłości były finansowane ze środków własnych syndyka.

Wobec pozwanej A. Z. (1) oraz H. Z. (1) i R. Z. w Sądzie Okręgowym w Łodzi toczy się sprawa z powództwa Skarbu Państwa- Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego (...) pod sygn. akt: II C 874/17.

Pozwana A. Z. (1) ma 41 lat. Zamieszkuje razem z rodzicami H. i R. Z. w lokalu mieszkalnym nr (...) przy ul. (...) w Ł.. Rodzice pozwanej utrzymują się z emerytury w kwocie 540 zł. Stan zdrowia matki pozwanej pogarsza się, nie wychodzi sama z domu, pozwana w dalszym ciągu opiekuje się nią. Pozwana pracuje jako pomocnik produkcji i utrzymuje się z wynagrodzenia za pracę w kwocie 1.820,90 zł.

W ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał za powództwo zasadne w całości i zasługujące na uwzględnienie. Odnosząc się do podnoszonego przez pozwaną zarzutu braku legitymacji czynnej A. J. Sąd zauważył, że powództwo zaskarżające czynność dłużnika zostało wytoczone w dniu 29 lipca 2016 r., natomiast w dniu 20 września 2017 r.,

a więc w toku procesu, dłużnik złożył wniosek o ogłoszenie upadłości i postanowieniem z dnia 18 stycznia 2018 r. została ogłoszona upadłość H. Z. (1), która była stroną skarżonej umowy darowizny. W związku z tym na podstawie art. 133 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego syndyk masy upadłości H. Z. (1) wstąpił w miejsce dotychczasowego powoda A. J..

Czyniąc dalsze rozważania Sąd stwierdził, że podstawę prawną dochodzonego roszczenia w niniejszej sprawie stanowi art. 527 § 1 k.c. w zw. z art. 530 k.c. dotyczących instytucji tzw. skargi pauliańskiej. Sąd przywołał treść przepisów art. 527 k.c. oraz art. 530 k.c. i podkreślił, że konieczną przesłanką zaskarżenia przez wierzyciela czynności prawnej dłużnika dokonanej przed powstaniem jego wierzytelności jest to, by dłużnik przy jej dokonywaniu działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli, a więc by działał w tym kierunku umyślnie, czyli świadomie i celowo. Dokonując czynności, dłużnik musi mieć zamiar zmniejszenia swojego majątku, aby uniemożliwić lub przynajmniej ograniczyć w ten sposób możliwość zaspokojenia się przyszłego wierzyciela.

Dalej Sąd podniósł, że w przedmiotowej sprawie bezsporna jest okoliczność, iż wierzycielem H. Z. (1) jest A. J. (pierwotny powód). Powódce bowiem przysługuje wierzytelność pieniężna w stosunku do H. Z. (1) orzeczona prawomocnym nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Okręgowy w Łodzi w dniu 7 sierpnia 2013 r. w sprawie X GNC 363/13 w kwocie 109.243,93zł wraz z odsetkami ustawowymi. Powyższa wierzytelność powstała wskutek niezapłacenia za nabyte materiały budowlane przez H. Z. (1) od powódki, na zakup których została wystawiona faktura w dniu 8 lutego 2013 r., a zatem wierzytelność ta nie istniała w chwili dokonywania zaskarżonej umowy, a mianowicie w dniu 14 sierpnia 2012 r. W chwili wniesienia skargi pauliańskiej, czyli w dniu 29 lipca 2016 r. wierzytelność przedmiotowa istniała, jednakże samo istnienie wierzytelności pieniężnej nie wystarczy do uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną wobec powoda. Sąd zauważył, że według treści art. 527 k.c. przesłankami akcji pauliańskiej są: pokrzywdzenie wierzycieli, jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, wiedza lub możliwość przy zachowaniu należytej staranności dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią. Powyższe przesłanki muszą być spełnione łącznie oraz ciężar udowodnienia tych przesłanek spoczywa na wierzycielu zgodnie z treścią art. 6 k.c.

Sąd I instancji wskazał, że w przedmiotowej sprawie powód wnosi o uznanie za bezskuteczną względem niego umowy zawartej w dniu 14 sierpnia 2012 r. pomiędzy dłużniczką H. Z. (1) i jej mężem R. Z. a pozwaną A. Z. (1), na mocy której małżonkowie Z. darowali pozwanej A. Z. (1) lokal mieszkalny nr (...) stanowiący odrębną nieruchomość położony w Ł. przy ulicy (...), natomiast pozwana tą darowiznę przyjęła. Nadto powyższym aktem pozwana ustanowiła na rzecz swoich rodziców R. i H. małżonków Z. nieodpłatną służebność osobistą polegającą na prawie dożywotniego i bezpłatnego zamieszkiwania przez nich w opisanym wyżej lokalu mieszkalnym. Umowa ta miała charakter nieodpłatny, jednakże art. 527 k.c. dopuszcza zaskarżanie czynności prawnych odpłatnych, jak i nieodpłatnych. Wobec powyższego, zdaniem Sądu, niewątpliwie ta czynność prawna jest zaskarżalna akcją pauliańską, zawiera w sobie bowiem zarówno cechy rozporządzenia, zmniejszyła ona majątek dłużniczki a jednocześnie jest przysporzeniem do majątku osoby trzeciej pozwanej w tej sprawie.

Sąd przyjął zatem na podstawie ustalonego stanu faktycznego, że niewątpliwie dłużniczka H. Z. (1) była niewypłacalna zarówno w chwili wystąpienia przez wierzyciela ze skargą pauliańską jak i w chwili orzekania przez Sąd. Ze złożonego przez syndyka sprawozdania rachunkowego jasno wynika, że nie ma żadnych środków w masie upadłości dłużnika, a więc nie ma żadnych możliwości wywiązania się ze swych zobowiązań wobec A. J.. Jedyne majątek dłużniczki tj. lokal mieszkalny stanowiący odrębną nieruchomość położony w Ł. przy ulicy (...) został darowany pozwanej. Dłużniczka nie posiada innego majątku. Zdaniem Sądu, okoliczność niewypłacalności dłużniczki A. J. skutecznie wykazała dowodem w postaci załączonych akt egzekucyjnych Km 2841/13 oraz postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wobec jej bezskuteczności. Dłużniczka H. Z. (1) nie posiada obecnie żadnych składników majątkowych, z których A. J. mogłaby się zaspokoić. Tym samym, w ocenie Sądu Okręgowego, na skutek dokonania czynności darowizny nieruchomości, dłużniczka stała się w dacie wystąpienia przez wierzyciela ze skargą pauliańską i w dacie orzekania przez Sąd, niewypłacalna w wyższym stopniu, niż przed jej dokonaniem.

Sąd przyjął także, że dłużniczka dokonując w 2012 r. darowizny dla pozwanej przedmiotowej nieruchomości, działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Sąd stwierdził, że z załączonych do akt dokumentów wynika, iż dłużniczka H. Z. (1) prowadziła od 1999 r. działalność gospodarczą oraz, że zalegała z płatnościami na rzecz Urzędu Skarbowego w Ł., zarówno z podatkiem dochodowym od osób fizycznych za rok 2007 i 2008, jak również z podatkiem od towarów i usług za rok 2007-2008. Dłużniczka od wielu lat prowadziła działalność gospodarczą bez zabezpieczenia w jakimkolwiek majątku przedsiębiorstwa. Jej płynność finansowa mogła zatem zostać w każdej chwili zachwiana przez opóźnienie w płatności należności przez większego kontrahenta. Dłużniczka prowadziła nierzetelną dokumentację księgową, zaniżając tym samym wysokość zobowiązań podatkowych. Zdaniem Sądu, dłużnik dopuszczający się tego rodzaju nieprawidłowości musi się liczyć z możliwością zweryfikowania zobowiązania podatkowego i określonych sankcji. Sąd podkreślił, że w niniejszej sprawie zaskarżoną czynnością prawną jest darowizna, a zatem ma zastosowanie art. 529 k.c., wprowadzający domniemanie zwalniające wierzyciela z udowodnienia, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Stosownie bowiem do artykułu 529 k.c., jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał z pokrzywdzeniem wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny na skutek dokonania darowizny. To domniemanie nie zostało w sprawie wzruszone, wręcz przeciwnie świadomość dłużnika działania z pokrzywdzeniem wierzycieli została w sprawie wykazana.

Sąd I instancji uznał, że w sierpniu 2012 r. nie nastąpiły żadne zdarzenia, które uzasadniałyby dokonanie zaskarżonej czynności właśnie w tym czasie, w szczególności nie zaszły żadne zmiany w sytuacji życiowej pozwanej i jej rodziców. Matka pozwanej od wielu lat chorowała, a więc w tym czasie nie nastąpiło gwałtowane pogorszenie jej stanu zdrowia. Zestawienie tych wszystkich okoliczności z faktem, iż mieszkanie stanowiące przedmiot umowy stanowiło jedyny majątek dłużniczki, w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego, pozwala na przyjęcie, że działanie H. Z. (1) miało charakter kierunkowy, chodziło bowiem o pozbawienie ewentualnych przyszłych wierzycieli możliwości zaspokojenia się z tego majątku, a zatem – wobec braku innego majątku przedsiębiorstwa – zaspokojenia w ogóle.

Odnosnie trzeciej przesłanki akcji pauliańskiej, a mianowicie wiedzy lub możliwości przy zachowaniu należytej staranności dowiedzenia się przez osobę trzecią, że dłużnik dokonując czynności prawnej, działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, Sąd wskazał, że nie ma ona znaczenia w niniejszej sprawie, bowiem pozwana uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie w wyniku darowizny. Zgodnie więc z treścią art. 528 k.c., jeżeli wskutek czynności prawnej, dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Korzyścią majątkową bezpłatną w rozumieniu art. 528 k.c., jest korzyść uzyskana w wyniku darowizny oraz w wyniku innego przysporzenia, jeżeli osoba, która dokonała przysporzenia nie otrzymała w zamian korzyści majątkowej, stanowiącej jego ekwiwalent. Skoro więc pozwana wskutek czynności prawnej dłużniczki, otrzymała korzyść majątkową bezpłatnie, to wierzyciel może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną, chociażby pozwana nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności, nie mogła się dowiedzieć, że jej matka H. Z. (1) działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał za bezskuteczną w stosunku do Syndyka Masy Upadłości dłużniczki H. Z. (1) – czynność prawną w postaci umowy darowizny nieruchomości – odrębnego prawa do lokalu numer (...) położonego w Ł. przy ul. (...) wraz z pomieszczeniem do jego przynależnym, objętego księgą wieczystą nr. (...) oraz związanym z tym lokalem udziałem w częściach wspólnych budynku i urządzeń oraz prawem użytkowania wieczystego gruntu - zawartą w dniu 14 sierpnia 2012 r. przed notariuszem T. K. w Kancelarii Notarialnej przy ul. (...) w Ł. repertorium A numer (...) pomiędzy R. i H. małżonkami Z. oraz A. Z. (1) w zakresie udziału przypadającego H. Z. (1) co do wierzycielności przysługującej A. J. a wynikającej z nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 7 sierpnia 2013r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie sygn. akt X GNc 363/13.

O kosztach procesu, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie zasady słuszności wyrażonej w art. 102 k.p.c.

Pozwana w toku niniejszej sprawy była reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, dlatego Sąd przyznał adwokat A. K. Kancelaria Adwokacka w Ł. ul. (...) wynagrodzenie w wysokości 4.428 zł brutto za pomoc prawną udzieloną pozwanej z urzędu i nakazał wypłacić wynagrodzenie ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Łodzi.

Apelacje od powyższego wyroku złożyły obie strony.

Syndyk masy upadłości H. Z. (1) zaskarżył wyrok w części, tj. w zakresie punktu 1 i 2 wyroku, zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 133 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe poprzez jego błędne zastosowanie, na skutek czego Sąd I instancji błędnie przyjął, iż zaskarżona czynność prawna pozostaje bezskuteczna jedynie „co do wierzytelności przysługującej A. J. a wynikającej z nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 7 sierpnia 2013 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie o sygn. akt X GNc 363/13”;
2. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe poprzez jego niezastosowanie, na skutek czego Sąd I instancji bezpodstawnie przyjął, iż zaskarżona czynność prawna jest bezskuteczna jedynie w zakresie udziału przypadającego H. Z. (1)” w sytuacji, gdy z chwilą ogłoszenia upadłości majątek wspólny małżonków {H. i R. Z.} wszedł do masy upadłości;
3. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 134 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe poprzez jego niezastosowanie, na skutek czego Sąd I instancji błędnie przyjął, iż zaskarżona czynność prawna pozostaje bezskuteczna jedynie „co do wierzytelności przysługującej A. J. a wynikającej z nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 7 sierpnia 2013 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie o sygn. akt X GNc 363/13”;
4. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie wybiórczej i dowolnej w miejsce swobodnej oceny materiału dowodowego i niedokonanie w sprawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego poprzez pominięcie dowodu w postaci dokumentu - listy wierzytelności z dnia 29 maja 2018 r. (k. 199 - 200 akt postępowania), świadczącego o zgłoszeniu wierzytelności i konieczności zaspokojenia wierzyciel masy upadłości;
5. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 316 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie skutkujące ograniczeniem uznania czynności za bezskuteczną „w zakresie udziału przypadającego H. Z. (1) co do wierzytelności przysługującej A. J. a wynikającej z nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 7 sierpnia 2013 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie o sygn. akt X GNc 363/13”;
6. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 102 k.p.c. poprzez jego niezasadne zastosowanie skutkujące niezasadnym nieobciążeniem pozwanej kosztami postępowania;
7. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak wskazania dowodów, na których Sąd się oparł i przyczyn, dla których uznał za zasadne nieobciążanie pozwanej kosztami procesu;
8. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. poprzez ich niezastosowanie skutkujące brakiem zasądzenia na rzecz strony wygrywającej proces w całości kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego;
9. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a to art. 133 § 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe poprzez jego pominięcie, co skutkowało bezpodstawnym nieobciążeniem pozwanej kosztami procesu;

10. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 491⁷ § 3 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe poprzez jego pominięcie, co skutkowało bezpodstawnym nieobciążeniem pozwanej kosztami procesu.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty strona powodowa wniosła o:

a) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez: uznanie umowy darowizny z dnia 14 sierpnia 2012 r., zawartej w formie aktu notarialnego przed Notariuszem T. K. (Rep. A (...)) pomiędzy R. i H. Z. (1) (darczyńcy) oraz A. Z. (1) (obdarowana), na mocy której R. Z. i H. Z. (1) darowali na rzecz swojej córki A. Z. (1) stanowiący odrębną nieruchomość lokal mieszkalny, oznaczony numerem 40, położony w Ł., przy ul. (...) wraz z pomieszczeniem do niego przynależnym - komórką, dla którego Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi XVI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz związany z tym lokalem udział w częściach wspólnych budynku i urządzeń oraz prawie użytkowania wieczystego gruntu za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości H. Z. (1) (w zakresie pkt 1 wyroku z dnia 27 sierpnia 2018 r.);

b) zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu, w łącznej wysokości 12 663,00 zł, na co składa się kwota 5 463,00 zł z tytułu opłaty od pozwu oraz kwota 7 200,00 zł kosztów zastępstwa procesowego (w zakresie pkt 2 wyroku z dnia 27 sierpnia 2018 r.);

c) zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania przed Sądem II Instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

d) zwolnienie syndyka od kosztów postępowania;

e) sprostowanie oczywistej omyłki pisarskiej w pkt 1 wyroku poprzez zastąpienie wskazanego w wyroku nr księgi wieczystej „ (...)” prawidłowym numerem księgi wieczystej, tj. „ (...)” oraz słowa „jego” prawidłowym sformułowaniem, tj. „niego”;

f) przeprowadzenie dowodu z dokumentów załączonych do niniejszej apelacji.

Pozwana w złożonej apelacji zaskarżyła ww. wyrok w zakresie punktu 1 zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego a to art. 530 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że zamiar pokrzywdzenia wierzycieli przyszyłych należy przyjąć także u tego, kto w chwili dokonywania czynności liczył się z tym, że w związku z jego działalnością może mieć wierzycieli i że jego czynność może być połączona z ich krzywdą, w sytuacji gdy dyspozycja tego przepisu wymaga, aby działalnie dłużnika miało charakter świadomego i celowego działania, który w niniejszym postępowaniu nie został dłużniczce udowodniony;

2. naruszenie prawa procesowego a to art. 233 k.p.c. poprzez:

a) dowolną w miejsce swobodnej oceny dowodów i uznanie, że o zamiarze pokrzywdzenia wierzycieli w przedmiotowej sprawie decyduje fakt, że dłużniczka zalegała z płatnościami na rzecz Urzędu Skarbowego w Ł., zarówno z podatkiem dochodowym od osób fizycznych za rok 2007 i 2008, prowadziła nierzetelną dokumentację księgową, zaniżając wysokość zobowiązań podatkowych w sytuacji, gdy z materiału dowodowego wynika, że dopiero w 2013 r. została wszczęta przez Urząd Skarbowy kontrola, która określiła wysokość zobowiązania podatkowego do zwrotu. Ponadto z dokumentacji załączonej przez pozwaną w postaci księgi przychodów i rozchodów wynika, że w 2012 r., tj. w roku w którym została dokonana darowizna pozwana osiągnęła dochód z prowadzonej działalności i nie posiadała zadłużenia. W roku tym firma dłużniczki prowadziła prace na EC1 na podstawie umowy z wynagrodzeniem 1 000 000 zł oraz miała zawartą umowę na budowę budynku(...)w P. i miała otrzymać wynagrodzenie w kwocie 2 030 000 zł. Z okoliczności tych wynika, że w dacie dokonania darowizny dłużniczce nie można przypisać działania kierunkowego w celu pokrzywdzenia wierzycieli;

b) sprzeczne z doświadczeniem życiowym ustalenie, że w sierpniu 2012 r. nie nastąpiły żadne zdarzenia, które uzasadniałyby dokonanie zaskarżonej czynności właśnie w tym czasie, w sytuacji gdy powszechną praktyką jest przekazywanie przez rodziców dzieciom w darowiznie nieruchomości wraz z ustanowieniem służebności mieszkania w szczególności w kontekście stanu zdrowia rodziców pozwanej.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych i zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu oświadczając, że koszty te nie zostały pokryte w całości ani w części.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej okazała się zasadna w całości, zaś apelacja Syndyka podlegała oddaleniu jako całkowicie bezzasadna.

Kontrola instancyjna zaskarżonego rozstrzygnięcia prowadzi do akceptacji ustaleń dokonanych przez Sąd pierwszej instancji, jednakże z ustaleń tych Sąd Okręgowy wyprowadził błędny wniosek o zasadności powództwa.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy uznał za bezskuteczną w stosunku do Syndyka Masy Upadłości H. Z. (1) umowy darowizny nieruchomości zawartej dnia 14 sierpnia 2012 r. pomiędzy R. i H. Z. (1) oraz A. Z. (1) w zakresie udziału przypadającego H. Z. (1) co do wierzytelności wynikającej z nakazu zapłaty z dnia 7 sierpnia 2013 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie sygn. akt: X GNC 363/13. Z poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych wynika, że wierzytelność A. J. powstała po dokonaniu przez dłużniczkę H. Z. (1) darowizny na rzecz pozwanej. W tej sytuacji spełnienie przesłanek wymaganych do uznania za bezskuteczną dokonanej umowy darowizny wymagało wykazania przez stronę powodową zaistnienia przesłanek wynikających z art. 530 k.p.c.

Przypomnienia wymaga, że skarga pauliańska, uregulowana w art. 527 i następnych kodeksu cywilnego jest szczególnym środkiem ochrony wierzyciela przed nieuczciwymi, a zatem niezasługującymi na aprobatę i ochronę, zachowaniami dłużnika, który uszczupla swój majątek po to, aby uniemożliwić zaspokojenie swoich długów. Ta generalna uwaga doznaje istotnej modyfikacji, gdy ocena zachowania dłużnika dokonywana jest na gruncie art. 530 k.c., tj. gdy dotyczy zobowiązań dłużnika powstałych w przyszłości, tj. nieistniejących w chwili podejmowania ocenianej czynności. Z treści przepisu art. 527 § 1 k.c. wynika, że każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, zaś dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Przepis § 2 tego artykułu stanowi, że czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Jeżeli zaś skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§ 3 art. 527 k.c.). Zgodnie zaś z art. 528 k.c., jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Przepis art. 530 k.c. stanowi, że przepisy artykułów poprzedzających stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli. Jeżeli jednak osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową odpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną tylko wtedy, gdy osoba trzecia o zamiarze dłużnika wiedziała. W konsekwencji przyjąć należy, że w niniejszej sprawie strona powodowa winna wykazać łączne zaistnienie dwóch przesłanek: pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużniczkę oraz zamiar dłużniczki w chwili zawierania umowy darowizny działania w celu pokrzywdzenia wierzycieli przyszłych. W pozostałym zakresie działa bowiem domniemanie wynikające z art. 528 k.c.

Analiza poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych daje podstawy do uznania, że strona powodowa wykazała zaistnienie przesłanki pokrzywdzenia wierzyciela przyszłego – A. J. w związku z dokonaną przez dłużniczkę oraz jej męża w 2012 r. umową darowizny na rzecz swojej córki. Nie mniej jednak brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że strona powodowa wykazała drugą z ww. przesłanek, tj. zamiar dłużniczki działania w celu pokrzywdzenia wierzycieli przyszłych wynikającą z art. 530 k.c. Warto w tym miejscu przywołać stanowisko Sądu Najwyższego, który wskazał, że porównanie konstrukcji art. 527 § 1 k.c. i art. 530 k.c. prowadzi do wniosku, iż ustawodawca zapewnia silniejszą ochronę wierzycielowi, który zawarł umowę z wypłacalnym kontrahentem, który następnie - już po powstaniu zobowiązania - wskutek przedsięwziętych przez siebie działań lub zaniechań stał się niewypłacalny. Art. 527 § 1 k.c. wymaga bowiem wykazania przez powoda, że dłużnik miał świadomość pokrzywdzenia aktualnych wierzycieli, zaś osoba trzecia, która uzyskała korzyść majątkową o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć z uwzględnieniem ułatwień wynikających z art. 527 § 3 i art. 528 k.c. Wykładnia art. 530 k.c. prowadzi natomiast do wniosku, że niezbędne jest udowodnienie nie tylko faktu, iż zawierając kwestionowaną czynność prawną dłużnik liczył się z tym, że w związku ze swoją działalnością może mieć w przyszłości wierzycieli, ale niezbędne jest udowodnienie, że przez tę konkretną czynność miał zamiar pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli, a więc, że celem czynności było spowodowanie stanu niewypłacalności dłużnika i uniemożliwienie uzyskania zaspokojenia przez przyszłych wierzycieli. Wyraźne rozróżnienie przez ustawodawcę przesłanek podmiotowych w postaci świadomości dłużnika pokrzywdzenia aktualnych wierzycieli (art. 527 k.c.) i zamiaru dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli przyszłych (art. 530 k.c.) prowadzi do wniosku, że ustawodawca wymaga dla uwzględnienia skargi na podstawie art. 530 k.c. wykazania przez powoda celowego dążenia dłużnika do pokrzywdzenia wierzycieli przyszłych, nie wystarcza tylko świadomość ich pokrzywdzenia. Przyszły wierzyciel może uzyskać ochronę jedynie w razie takiego działania dłużnika, które jest rozmyślnym dążeniem do uwolnienia się od spełnienia zobowiązania, którego powstanie w przyszłości jest realne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2017 r., II CSK 11/17, LEX nr 2415928). W innym wyroku Sąd ten stwierdził dodatkowo, że „ustawodawca wyraźnie rozróżnił świadomość pokrzywdzenia aktualnych wierzycieli (art. 527 k.c.) i zamiar pokrzywdzenia wierzycieli przyszłych (art. 530 k.c.). Świadomość pokrzywdzenia to rozeznanie, możliwość zrozumienia, że oznaczone zachowanie własne może spowodować dla ogółu wierzycieli niemożność zaspokojenia się. W literaturze wskazuje się, że zachowanie to wiąże się w sposób naturalny ze stosunkiem psychicznym dłużnika do wyobrazonego skutku danej czynności. Będzie się on wyrażał albo chęcią pokrzywdzenia, albo godzeniem się na pokrzywdzenie albo też przypuszczeniem, że pokrzywdzenia przez czynność jednak uniknie. Na gruncie art. 527 k.c. stwierdzanie jednak istnienia jakiegokolwiek stosunku dłużnika do skutku czynności prawnej nie jest wymagane; wystarcza sam fakt świadomości, a więc decyduje stan wiedzy, a stan woli jest indyferentny. Nie budzi więc wątpliwości, że art. 530 k.c. zmienia przesłanki odpowiedzialności dłużnika, z treści przepisu wynika bowiem, że nie wystarcza sam fakt świadomości, a więc stan wiedzy, ale ustawodawca nakłada obowiązek ustalenia stosunku psychicznego do skutku. Rozbieżność w poglądach, również w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2003 r., IC CSK 1965/00, niepubl. i z dnia 9 listopada 2011 r., II CSK 64/11, OSNC - ZD z 2013 r. Nr 1, poz. 5 oraz z dnia 7 lutego 2008 r., V CSK 434/07, niepubl.), wiąże się z oceną stosunku dłużnika do uświadamianego sobie pokrzywdzenia, a więc czy „zamiar pokrzywdzenia (...) wymaga udowodnienia dłużnikowi chęci pokrzywdzenia czy też wystarczy dowód, że dłużnik na pokrzywdzenie się godził, a zatem czy ustawodawcy chodziło o winę umyślną w postaci zamiaru bezpośredniego czy i zamiaru ewentualnego. Zauważyć należy, że jakkolwiek skarga pauliańska ma na celu ochronę uzasadnionego interesu wierzyciela przed niełojnymi zachowaniami dłużnika to jednak w sposób istotny ingeruje ona w swobodę obrotu, co przy wierzytelnościach przyszłych, przyjęcie szerszej wykładni musi być poczytane za ingerencję nadmierną. Sąd Najwyższy w składzie rozstrzygającym sprawę niniejszą opowiada się więc za wykładnią wskazującą, iż przez zamiar pokrzywdzenia rozumieć należy taki stosunek psychiczny dłużnika do wyobrazonego skutku podjętego działania, który pozwala przyjąć, że chce on pokrzywdzenia wierzyciela przyszłego, a czynność zostaje dokonana w tym celu. Jeżeli dłużnik dokonując danej czynności prawnej miał na uwadze inny cel, skarga pauliańska nie odniesie skutku” (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2015 r., V CSK 454/14, LEX nr 1771405).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, strona powodowa nie tylko nie wykazała celowego dążenia dłużniczki do pokrzywdzenia wierzycieli przyszłych, ale także nie dowiodła istnienia takiego zamiaru

dłużniczki w dacie dokonywania spornej umowy. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy uznając roszczenia pozwu wskazał, że zamiar pokrzywdzenia wierzyciela należy przyjąć także u tego, kto w chwili dokonywania czynności liczył się z tym, że w związku z jego działalnością może mieć wierzycieli i że czynność jego może być połączona z ich pokrzywdzeniem. Stanowisko to, w kontekście przywołanych wyżej poglądów Sądu Najwyższego, które Sąd Apelacyjny w obecnym składzie w całości podziela, jest oczywiście błędne. Gdyby bowiem przyjąć za prawidłowe stanowisko Sądu I instancji, to jak trafnie zauważa autor apelacji żadna osoba prowadząca działalność gospodarczą nie mogłaby dokonać, tak jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie, darowizny nieruchomości na rzecz dzieci, gdyż zawsze rodziłoby to obawę uznania tej czynności za bezskuteczną względem przyszłych wierzycieli. Każdy bowiem przedsiębiorca może liczyć się z tym, że mogą powstać w przyszłości jakieś wierzytelności.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że w dacie dokonania zaskarżonej czynności darowizny lokalu mieszkalnego przedsiębiorstwo dłużniczki funkcjonowało prawidłowo a sytuacja gospodarcza nie wskazywała na fakt, że w przyszłości zaciągnięte zobowiązania nie będą spłacane. Z załączonej do niniejszych akt księgi przychodów i rozchodów oraz deklaracji PIT - 36, H. Z. (1) zakończyła rok obrotowy z bilansem dodatnim w wysokości 31 958,23 zł. W 2012 r. A. J. prowadząca działalność gospodarczą pod firmą (...) wystawiła H. Z. (1) dwie faktury VAT: FV z dnia 29 czerwca 2012 r. nr 29/06/2012 na kwotę 37 358,00 zł oraz z dnia 31 sierpnia 2012 r. nr (...) na kwotę 30 503,44. Obie faktury zostały zapłacone. Trudno jest także mówić o jakimkolwiek zamiarze dłużniczki pokrzywdzenia wierzycieli przyszłych i celowości takiego działania, w sytuacji gdy do końca 2012 r. H. Z. (1) terminowo realizowała swoje zobowiązania. Ponadto przed datą zawarcia spornej umowy, H. Z. (1) w dniu 22 maja 2012 r. podpisała umowę o roboty budowlane z firmą (...) z siedzibą w K., której przedmiotem było wybudowanie marketu (...) przy ul. (...) w P.. Przedsiębiorstwo (...) jako podwykonawca odpowiedzialne było za wzniesienie całego budynku i oddanie go w stanie surowym. Za wykonanie powyższych prac H. Z. (1) miała otrzymać wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie 2.030.000 zł. W 2012 r. firma (...) prowadziła również prace na EC1 w Ł. na podstawie umowy z wynagrodzeniem ok. 1.000.000 zł. Powyższe okoliczności jednoznacznie świadczą o tym, że w sierpniu 2012 r. przedsiębiorstwo (...) funkcjonowało bardzo dobrze. H. Z. (1) miała zawarte kontrakty na kolejne duże budowy, za które miała otrzymać znaczne wynagrodzenie. To, że do dnia 14 stycznia 2013 r. pomimo wystawionych faktur (...) nie otrzymał zapłaty od (...) i nie był w stanie dotrzymać umownych terminów zakończenia robót do dnia 30 listopada 2012 r. i terminu odbioru końcowego do dnia 12 grudnia 2012 r., która to wierzytelność z tytułu wykonanych robót nie została odzyskana, co w konsekwencji doprowadziło do (...) Przedsiębiorstwa (...), nie świadczy w żadnej mierze, że w sierpniu 2012 r. zawierając umowę darowizny mieszkania dłużniczka działała w celu i zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli przyszłych. W konsekwencji błędne i oderwane od obiektywnych okoliczności są twierdzenia Sądu Okręgowego o wykazaniu przez stronę powodową zaistnienia przesłanek wynikających z art. 530 k.c.

Za kuriozalne należy również uznać stanowisko Sądu I instancji jakoby o spełnieniu przesłanki zamiaru pokrzywdzenia przyszłego wierzyciela mógł decydować w przedmiotowej sprawie fakt zaległości w płatności podatku za rok 2007 i 2008 oraz nierzetelne prowadzenie dokumentacji księgowej. Przede wszystkim co umknęło uwadze Sądu I instancji, kontrola podatkowa została wszczęta przez Urząd Kontroli Skarbowej dopiero w 2013 r., a zatem po dacie dokonania spornej umowy. Błędy w zakresie płatności podatku VAT zostały wykryte jeszcze później. Nie można zatem w 2012 r. przypisać dłużniczce zamiaru pokrzywdzenia powołując się na takie okoliczności, gdyż w dacie dokonywania zaskarżonej czynności nie miała ona o nich wiedzy. Ponadto w zgromadzonym materiale dowodowym nie znajdują uzasadnienia zarzuty czynione przez Sąd Okręgowy pod adresem H. Z. (1) jakoby „dłużniczka prowadziła nierzetelną dokumentację księgową, zaniżając tym samym wysokość zobowiązań podatkowych”, w sytuacji gdy H. Z. (1) nie prowadziła samodzielnie rozliczeń podatkowo-księgowych, tylko korzystała z usług profesjonalisty w osobie R. M. prowadzącego Biuro Usług (...). A zatem to w gestii R. M. było prawidłowe prowadzenie księgi przychodów i rozchodów oraz sporządzanie deklaracji podatkowych. Powyższe okoliczności prowadzą do uznania, że nie można przypisać dłużniczce zamierzonego, celowego działania nakierowanego na pokrzywdzenie przyszłych wierzycieli. Wobec niewykazania przez stronę powodową przesłanek uznania zaskarżonej czynności za bezskuteczną na podstawie art. 530 k.c. powództwo winno podlegać oddaleniu w całości, co uzasadniało uwzględnienie apelacji i zmianę zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. bez potrzeby rozważania zasadności pozostałych zarzutów dotyczących naruszenia przepisów postępowania.

Konsekwencją oddalenia powództwa w całości winno być też zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanej na podstawie art. 98 k.p.c. kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, nie mniej jednak Sąd Apelacyjny uznał, że na podstawie zasady słuszności wyrażonej w art. 102 k.p.c. należy nie obciążać Syndyka kosztami procesu mając na uwadze charakter sprawy oraz bezzasadność obciążania Syndyka kolejnymi kosztami w sytuacji, gdy koszty dotychczas przez niego poniesione w związku z ogłoszeniem upadłości H. Z. (1) nie zostały w żadnej mierze pokryte.

W związku z tym, że pozwana w toku niniejszej sprawy była reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu Sąd przyznał adwokat A. K. Kancelaria Adwokacka w Ł. ul. (...) wynagrodzenie w wysokości 4.428 zł brutto za pomoc prawną udzieloną pozwanej z urzędu w postępowaniu pierwszoinstancyjnym i nakazał wypłacić wynagrodzenie ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Łodzi, w oparciu o § 8 pkt 6 w zw. z § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2015 r. poz. 1801).

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania całkowicie niezasadna okazała się apelacja Syndyka Masy Upadłości H. Z. (1) i podlegała ona oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. W związku z faktem, że strona powodowa nie wykazała przesłanek wynikających z art. 530 k.c. pozwalających na uznanie za bezskuteczną w stosunku do Syndyka Masy Upadłości dłużniczki H. Z. (1) czynności prawnej w postaci umowy darowizny nieruchomości – odrębnego prawa do lokalu numer (...) położonego w Ł. przy ul. (...) wraz z помещением do jego przynależnym, co doprowadziło do oddalenia powództwa w całości, to zbędne w ocenie Sądu Apelacyjnego, jest odnoszenie się do zarzutów strony powodowej sformułowanych w treści wniesionej apelacji w szczególności, że dotyczą one zakresu bezskuteczności tej czynności prawnej.

W punkcie III wyroku Sąd nie obciążył Syndyka Masy Upadłości H. Z. (1) kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz A. Z. (1) kierując się zasadami słuszności wyrażonymi w art. 102 k.p.c. Motywy zastosowania ww. przepisu są tożsame, jak przy odstąpieniu od obciążania Syndyka kosztami procesu na rzecz strony przeciwnej w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

W związku z tym, że pozwana w toku niniejszej sprawy była reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu Sąd przyznał adwokat A. K. Kancelaria Adwokacka w Ł. ul. (...) wynagrodzenie w wysokości 3.321 zł brutto za pomoc prawną udzieloną pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym i nakazał wypłacić wynagrodzenie ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Łodzi, w oparciu o § 16 ust. 1 pkt 2 w zw. 8 pkt 6 i § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1714).